این طرح در سال گذشته در ۸ استان کشور به صورت آزمایشی اجرا شد و امسال به سراسر کشور تعمیم داده شده است. جالب این که در بررسی سایت های ادارات کل کار در استان هایی که سال گذشته مجری طرح بودند، به طور قابل توجهی همگی به عدد ۷۰ درصد در مورد موفقیت طرح اشاره کرده بودند، اما از اعداد دقیق و مشخص طرح در هر ۸ استان صحبتی به میان نیامده است.

۷۰ درصد موفقیت در هر هشت استان مجری طرح

دوماه پس از آغاز طرح کارورزی به منظور بهبود اشتغال خراسان رضوی بررسی شد

طرح کارورزی؛ متقاضی زیاد، پذیرنده کم

سینا واحدی
info@khorasannews.com

کارورزی عنوان طرحی است که به تازگی و با هدف جذب دانش آموختگان دانشگاهی بیکار از مقطع کاردانی تا مقطع دکتری از سوی وزارت کار آغاز شده است. جامعه هدف اجرای این طرح، دانش آموختگان دانشگاهی گروه سنی ۲۳ تا ۳۲ ساله (با احتساب ۲ سال خدمت سربازی) در همه رشته‌های دانشگاهی برحسب نیاز بنگاه‌های اقتصادی خصوصی و تعاونی هستند. با گذشت حدود دو ماه از آغاز طرح، بیش از ۱۲ هزار و ۳۰۰ نفر از خراسان رضوی اقدام به ثبت نام در سایت کارورزی کرده‌اند. اما در مقابل این تعداد، تنها ۳۴۰ واحد پذیرنده برای این کارورزان ثبت نام کرده‌اند. این در حالی است که از طرح کارورزی به عنوان یکی از اصلی ترین برنامه های اشتغال زایی در سال پیش رو صحبت می شود اما بسیاری از فعالان بازار و کارشناسان مسائل اقتصادی این حوزه بر این نظرند که با این طرح، نمی توان موفقیت چندانی در حوزه اشتغال زایی و کارآفرینی کسب کرد.

■ ۳۰۰ هزار بیکار در استان

براساس آماری که در اردیبهشت امسال مدیر کل کار استان اعلام کرد تعداد بیکاران استان در سال ۲۹۳،۹۵ هزار و ۳۰۰ نفر بوده که این تعداد در سال ۹۴ معادل ۲۸۱ هزار و ۶۳۷ نفر بوده است. با این وصف، تعداد بیکاران در سال ۹۵ نسبت به سال ۹۴ رشد ۴ درصدی داشته است. از طرف دیگر براساس آمار مرکز آمار، نرخ مشارکت در حدود ۱/۵ درصد در کشور و ۲ درصد در استان افزایش یافته است. با وجود این که نرخ مشارکت در استان ما از دیگر استان ها بیشتر بوده و رو به افزایش است، لازم است توجه ویژه تری به نرخ بیکاری و تعداد بیکاران استان انجام شود.

■ ۳۱۰ هزار تومان حقوق کارورزان

هم اکنون سامانه ثبت نام به نشانی karvarzi.mcls.gov.ir برای کارورزان و واحدهای پذیرنده کارورزان فعال شده است که افراد می توانند آمادگی خود را برای اشتغال یا جذب متقاضیان اعلام کنند. با این همه، علاءالدین ازوجی مشاور وزیر و مدیر کل سیاست گذاری و توسعه اشتغال وزارت کار در تبیین طرح کارورزی می گوید: این طرح در سال گذشته در ۸ استان کشور به صورت آزمایشی اجرا شد و امسال به سراسر کشور تعمیم داده شده است. علاوه بر دانش آموختگان دانشگاهی، کارفرمایان و واحدهای متقاضی جذب کارورز نیز مخاطبان اجرای طرح کارورزی هستند. وی اضافه می کند: دوره کارورزی برای هر کارورز حداقل ۴ ماه و حداکثر ۶ ماه است. پس از گزارش گیری از اطلاعات ثبت شده در سامانه، باید بر اساس شاخص های مشخص شده در طرح، افراد حائز شرایط با در نظر گرفتن اولویت ها شناسایی و به میزان ظرفیت بنگاه‌ها و با در نظر گرفتن رشته تحصیلی متقاضی از طریق وزارت کار به بنگاه اقتصادی مربوطه معرفی شوند. ازوجی تاکید می کند: در قالب اجرای طرح کارورزی اشتغال سالانه ۱۵۰ هزار دانش آموخته بیکار هدف گذاری شده است. دستمزد این افراد به میزان یک سوم حداقل حقوق مصوب سال ۹۶ از سوی دولت پرداخت می شود که حدود ۳۱۰ هزار تومان برای هر فرد است.

جالب این که در بررسی سایت های ادارات کل کار در استان هایی که سال گذشته مجری طرح بودند، به طور قابل توجهی همگی به عدد ۷۰ درصد در مورد موفقیت طرح اشاره کرده بودند، اما از اعداد دقیق و مشخص طرح در هر ۸ استان صحبتی به میان نیامده است.

■ شرایط طرح ۲ قاعده اصلی دارد

از سوی دیگر، در بررسی سایت کارورزی و مشوق های لحاظ شده در آن برای واحدهای پذیرنده دو شرط اساسی دیده می شود. برای افزایش احتمال جذب این افراد و ماندگاری آن ها در محیط کار، در صورت جذب کارورزان در واحد و بنگاه اقتصادی مربوط، دولت تا دو سال ۱۰۰ درصد حق بیمه کارفرما را پرداخت خواهد کرد. بدین ترتیب کارفرمایان تا دو سال، از پرداخت حق بیمه در قبال کارورزان معاف خواهند بود. در ذیل این طرح نیز شرط شده که کارفرمایان نباید نیروهای قدیمی خود را اخراج کنند و تنها در ازای هر سه نیروی کار اصلی می توانند یک کارورز را جذب کنند و این جذب‌ها هم سقف مشروط دارد، یعنی هر کارفرما تنها یک دوره می تواند به جذب کارورز اقدام کند.

■ امکان سوءاستفاده کارفرما وجود دارد

با این حال، اصلانی عضو هیئت مدیره کانون عالی شوراهای اسلامی کار کشور با بیان این که امکان سوءاستفاده کارفرمایان از این طرح وجود دارد، گفته است: در این طرح هیچ تضمینی دیده نشده است که بر اساس آن پس از پایان دوره دو ساله کارورزی و اتمام معافیت‌ها کارگر در کارگاه بماند و به طور دائمی مشغول به کار شود.

■ متن قانون مغایر با طرح است

در طرح دولت کارورزان با مدارک پایین تر از کارشناسی نیز می توانند مشغول به کار شوند این در حالی است که ماده ۷۱ قانون برنامه پنجم توسعه که این طرح از آن نشات می گیرد به صراحت مشخص کرده است که تنها امکان به کارگیری کارورزان با حداقل مدرک لیسانس وجود دارد. در مجموع شاید بهتر باشد که در این طرح بازنگری شود تا بتوان هر چه بیشتر بر جنبه‌های معیوب آن متمرکز شد در غیر این صورت قانون گریزی که قرار بود در لوای لایحه اصلاح قانون کار بر روابط کار حاکم شود این بار خود را به شکل دیگری نشان می دهد.

■ از ابتدا به این طرح خوش بین نبودیم

هادی ابوی دبیر کل کانون عالی انجمن صنفی کارگران ایران هم در گفت وگو با خراسان نظر خود را درباره طرح کارورزی این گونه بیان می کند: ما از تلاش دولت ها در زمینه ایجاد اشتغال قدردانی می کنیم. اما از ابتدا به این طرح خوش بین نبودیم و فکر نمی کردیم که به اتفاق گسترده ای منجر شود و اتفاقی در زمینه اشتغال بیفتد. با توجه به آمار موجود ثبت نام ها، می توان دریافت که بیکار و کارجو زیاد است. از طرف دیگر هم واحدهای بسیار کمی در مقابل، به عنوان پذیرنده ثبت نام کردند. ما در همان ابتدا تقاضا کردیم که شیوه طرح بازنگری و اصلاح شود.

■ واحد املاک یا سوپر نمی تواند اشتغال زایی برای کشور ایجاد کند

ابوی با بیان این که همین تعداد واحد ثبت شده نیز توان اجرای طرح را ندارند، می گوید: این واحدهای ثبت شده به عنوان دریافت کننده کارجو نیز واحدهایی نیستند که بخواهند اشتغال زایی گسترده ای داشته باشند یا بخواهند کار مثبتی کنند. نه این که واحدها مسئله ای داشته باشند، اما واحدهای تجاری فعال و پر رونقی در زمینه کارآفرینی نیستند. یعنی بیشتر واحدهای ثبت شده غیر مرتبط با فضای اصلی بازار و مبادلات تجاری اند. دبیر کل کانون عالی انجمن صنفی کارگران با اشاره به این که قصد ندارد جزئیات را اعلام کند، می گوید: باید اداره کار بگوید که این تعداد واحد ثبت نام کرده تا کنون از چه مشاغلی بوده و چه واحدهایی هستند. اگر واحدهای بزرگ و فعال باشد که خوب است، اما واقعا یک املاک یا واحد صنفی سوپر نمی تواند شغلی را آموزش دهد یا اشتغالی زایی کند. اگر هم اتفاقی برای این کارجویان بیفتد محدود به جابه جایی شغل است نه ایجاد شغل! در آمار میدانی که انجام دادیم، تمام افراد مورد سوال ما دارای شغل بودند، اما برای جابه جایی به شغل بهتر ثبت نام کرده‌اند.

■ اول هزینه های کارفرما را تامین کنید

این فعال کارگری درباره اشکالاتی که به طرح وارد است، نیز می گوید: هر فردی که بخواهد کارورز یا کارجو را بپذیرد، در ابتدا به فوایدی که ممکن است داشته باشد، فکر می کند. این طرح ابتدا باید مسائل اصلی یک صاحب صنف را رفع و رجوع کند. هر کارورز برای یک واحد پذیرنده هزینه بردار است. دولت هزینه های عمومی، مواد اولیه و مواد مصرفی را برای او تامین نمی کند. از طرف دیگر، در اختیار قراردادن هنر برای هر فرد هم هزینه دارد. این هزینه باید با سازوکاری تعیین و پرداخت شود. برای مثال ما در مراکز کاریابی یا محل های جذب نیروی کار مانند این طرح پرونده ای در زمینه طلاسازی و طلافروشی نداریم. چون اتحادیه فرایندی را درست کرده است که هر زمان فرد جویای کار زمانی را برای آموزش طی می کند و به طور کامل ماهر می شود، در کنار آن بازار کار هم برای او تامین می شود، بدین ترتیب هزینه هایی که برای او انجام شده به طور مشخصی قابل احصا و بازگشت است. دولت نیز باید در این زمینه و برای این طرح فرایند مشخصی را ببیند که هزینه طرح را تامین کند.

■ انگیزه برای مددجو شدن بیشتر از کارورزی نشود!

دبیر کل کانون عالی انجمن صنفی کارگران مشکل دیگری را که برای اجرای این طرح وجود دارد این گونه بیان می کند: باید برای هر فردی که به دنبال اشتغال است در ابتدا انگیزه و بعد امکان ایجاد کنیم. اما هنوز این دو وجود ندارد. هم اکنون سازمان هایی نظیر بنیاد شهید و کمیته امداد برای طرح های اشتغال زایی خود یا سهم بیمه را به طور کامل متقبل می شوند یا ۱/۵ سال حقوق کارجو را به طور کامل پرداخت می کنند. با این شرایط کارجو انگیزه ای ندارد به این طرح پا بگذارد، در نتیجه این نگرانی وجود خواهد داشت که به خاطر جذب کارشدن و به انگیزه اشتغال به سمت کمیته امداد برود و مددجوی این نهاد بشود.

■ فرهنگ کار ایجاد نکردیم

ابوی درباره این که تعداد بالایی از ثبت نام کنندگان، دارای مدارک و مدارج تحصیلی بالایی هستند نیز می گوید: برای دانش آموخته دانشگاهی و کسی که سال ها پای درس دانشگاه نشسته است، شغل مناسب ایجاد نکرده ایم. از یک طرف او مهارت خاصی برای مشاغل مختلف ندارد و از طرف دیگر هم، حاضر نیست تا هر کاری را انجام دهد. زیرا برای این دانش آموختگان فرهنگ کار را ایجاد نکرده ایم. نتیجه این می شود که این دانش آموختگان دانشگاهی حتی حاضر به انجام کارهای تخصصی رشته های خود در سطوح مختلف نیستند.

■ ۳۴۰ واحد پذیرنده تا پایان مرداد ثبت نام کرده‌اند

محمود احمدی مدیر کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی خراسان رضوی درباره تعداد ثبت نام کنندگان در سایت کارورزی به خراسان می گوید: در آخرین بررسی تجمیعی سایت که تا پایان مرداد ماه امسال بوده است، در مجموع ۱۲ هزار و ۳۳۶ نفر به عنوان کارورز ثبت نام کرده‌اند. تعداد واحدهای پذیرنده ثبت نام شده نیز تا پایان مرداد ۳۴۰ واحد تولیدی و صنفی است که ۳ هزار و ۲۵۹ شاغل دارند.

■ کمتر از کاردانی مشمول این طرح نمی شود

مدیر کل در نشست خبری پیشین خود تعداد ثبت نام شدگان در سامانه کارورزی را حدود ۱۵ هزار نفر اعلام کرد. مدیر کل اداره کار استان در پاسخ به سوالی درباره علت تعداد زیاد افراد ثبت نام کرده در سایت می گوید: درباره تعداد زیاد ثبت نام کنندگان، مسئله ای که وجود دارد این است که بسیاری از آن ها مدرک دیپلم یا کمتر از آن دارند و مشمول این طرح نخواهند شد. چون در این سایت طرح مهارت آموزی در محیط کار نیز در حال ثبت نام است و تعداد این افراد مجموع همه ثبت نام کنندگان در سایت است. در این طرح صرفا تقاضای افراد فوق دیپلم و بالاتر از آن مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

■ سامانه کارورزی چند کاربری دارد!!

احمدی در پاسخ به این که با وجود قاعده پذیرش هر نفر به ازای ۳ نفر شاغل بیمه دار و این که با این تعداد واحد ثبت نام کرده، تنها می توان برای حدود ۱۰۰۰ نفر اشتغال ایجاد کرد، تکلیف دیگر ثبت نام کنندگان چه می شود، می گوید: درخور توضیح است که سامانه کارورزی توسط وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی راه اندازی شده است و این سامانه برای استفاده های مختلف طراحی شده و صرفا برای دانش آموختگان دانشگاه ها نیست، بنابراین در این سامانه همه مقاطع تحصیلی از جمله مقاطع کمتر از دانشگاه ها هم می توانند ثبت نام کنند. یعنی باید همان تعداد حدود ۱۲ هزار نفر مختص به این طرح را در نظر گرفت، برای تبیین طرح و اعلام به واحدها نیز تمام تلاش خود را کرده ایم. اداره کل کار نیز از طریق مکاتبه با تشکل های اقتصادی و رسانه ها به واحدها اطلاع رسانی کرده است. در جلسه شورای گفت و گو دولت و بخش خصوصی نیز بنده اعلام کردم، استاندار نیز در جلسات مختلف اعلام کرده است.

■ بیش از ۱۰ هزار نفر سهمیه استان از طرح

وی اضافه می کند: سهمیه در نظر گرفته شده در استان پنج هزار و ۲۶۵ نفر کارورز است که با توجه به درخواست در جلسه کار گروه اشتغال برای افزایش این تعداد با موافقت وزیر، این تعداد به دو برابر افزایش یافت که امیدواریم اعتبار آن برای استان تامین شود. احمدی ادامه می دهد: فرایند حضور کارورزان در واحدهای پذیرنده به این شکل است که پس از ثبت نام واحد در سامانه، در صورت تکمیل بودن مدارک و تایید آن ها توسط دستگاه اجرایی صادر کننده مجوز و تایید شرایط آموزشی آن واحد توسط فنی حرفه ای، مجوز خاص آموزشی برای واحد، صادر و امکان انتخاب از میان کارورزان در سامانه برای آن واحد فراهم می شود. در صورت پذیرش واحد توسط متقاضی قرارداد آموزشی میان واحد و کارورز بسته و کارورزی شروع می شود.

■ همین مشوق مناسبی است!

احمدی در پاسخ به این که برای جلب نظر و اعتماد واحدهای نیازمند کارجو و ثبت نام این واحدها در طرح کارورزی، از سوی اداره کار چه برنامه ریزی انجام شده است می گوید: فقط همین مشوق ها برای آن ها وجود دارد و بیش از این نیست. واحدهای نیازمند کارجو در صورت پذیرش کارورزان و طی دوره ۴ تا ۶ ماهه اگر کارورز را استخدام کنند، می توانند تا ۲ سال از معافیت حق بیمه سهم کارفرما بهره مند شوند و این حق بیمه به جای آن ها، توسط دولت به صندوق تامین اجتماعی پرداخت خواهد شد. این حمایت مشوق مناسبی برای واحدهای پذیرنده است.

■ من که مدیر کل هستم خبر ندارم چه واحدهایی ثبت نام کرده‌اند!

احمدی مدیر کل تعاون کار و رفاه اجتماعی استان درباره ادعای برخی افراد در این باره که واحدهای ثبت نامی در سامانه برای پذیرش کارورز غالبا واحدهای صنفی کوچک و مغازه های غیر تولیدی هستند می گوید: من که مدیر کل استان هستم خبر ندارم که چه واحدهایی ثبت نام کرده‌اند، چون سیستم بسته است و اعلام نمی کند، من نمی دانم که این دوستان از کجا خبر دارند. اما ممکن است که با طرح مهارت آموزی در محیط کار واقعی اشتباه گرفته شده باشد، زیرا در آن طرح پذیرش برای کمتر از فوق دیپلم داریم و در این طرح، بیشتر رویکردمان در واحدهای پذیرنده کارخانه ها و تولیدی ها هستند.

■ ۲۰ درصد ثبت نام شدگان دکتری و ارشد دارند

اما از آن جا که آمار ثبت نام کنندگان کارورزی نشان می دهد حدود ۲۰ درصد ثبت نام شدگان دارای مدرک دکتری و کارشناسی ارشد هستند، باید تدابیر مشخص و معینی برای حل این موضوع اندیشیده شود. احمدی در پاسخ به این که در این زمینه برای اشتغال دانش آموختگان دوره های تکمیلی دانشگاه ها، اداره کل کار استان چه برنامه ریزی انجام داده است، نیز می گوید: وزارت تعاون کار و رفاه اجتماعی و به تبع آن اداره های کل در استان ها وظیفه هماهنگی سیاست های اشتغال دستگاه های اجرایی مرتبط و برنامه های آن ها و سیاست های کلان دولت برای حفظ اشتغال موجود و اشتغال جدید با استفاده از همه امکانات و منابع را بر عهده دارند. همان طور که بیکاری دانش آموختگان دانشگاهی با دلایل مختلفی مانند ریزش نیروی کار بر اثر مشکلات اقتصادی بنگاه ها، نبود رونق و تحریک بازار، فراهم نشدن امکان جذب نیروی جدید، غیر کاربردی بودن آموزش ها، کافی نبودن مهارت های شغلی دانش آموختگان، پذیرش دانشجویان بدون در نظر گرفتن نیازهای جامعه و نبود تناسب در عرضه و تقاضای نیروی کار، به اجرای برنامه های مختلفی نیاز دارد. برای حل این مشکلات باید، در ابتدا مشکلات اقتصادی بنگاه ها را رفع کنیم، بازارهای فروش محصولات و خدمات بنگاه ها را توسعه دهیم. پس از آن نیز لازم است مهارت جویندگان کار را ارتقا داده، مسئولیت پذیری در خانواده، مدارس و فرهنگ کار و تلاش را توسعه دهیم. لذا برای کاهش بیکاری، هماهنگی کامل دستگاه های مختلف در دولت ضروری است. برنامه ای جامع تحت عنوان برنامه اشتغال فراگیر مصوب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی در سال جاری، در همه استان ها از جمله خراسان رضوی در دست اجرا است.

■ انگیزه کافی برای کارفرما وجود ندارد

دکتر جواد سخدری مدیر مرکز توسعه و نوآوری جهاد دانشگاهی خراسان رضوی و مدرس دانشگاه نیز درباره طرح کارورزی به خراسان این گونه توضیح می دهد: یکی از مشکلات عمده طرح کارورزی نبود انگیزه کافی برای کارفرماست. مشکل این است که مشوق مهم و جذابی برای کارفرما وجود ندارد تا او را برای جذب نیروی کار تشویق و تحریک کند. باید برای این موضوع راهکارهایی اندیشیده شود تا به سرعت تشویق ها و تسهیلات برای واحد های پذیرنده افزایش یابد.

■ ۳-۲ ساله می توان مشکل دانش آموختگان تحصیلات تکمیلی را حل کرد

این مدیر مرکز کارآفرینی و اشتغال جهاد دانشگاهی استان در پاسخ به این که وضعیت دانش آموختگان تحصیلات تکمیلی ثبت نام کرده در این سامانه نگران کننده بوده و این مشکلات باید حل شود، می گوید: در این حوزه راهکار کوتاه مدتی وجود ندارد. اما می توان به صورت میان مدت و بلند مدت برای آن کارهای موثری انجام داد. باید در دانشگاه‌ها و نهادهای مرتبط زیرساخت های لازم ایجاد شود. در واقع باید دانشگاه ما از نسل دو به نسل سه و چهار ارتقا یابد. یعنی دانشگاه های کارآفرین داشته باشیم. در فضای کسب و کار امروز کشور ما، فرصت های شغلی گسترده و زیادی وجود دارد. اما نیروی انسانی مورد نیاز در دسترس نیست. در شهرها و مراکز دانشگاهی باید مراکز خلاقیت و شکوفایی را ایجاد کنیم تا هر فردی که دانش آموخته دانشگاه می شود، مهارت کارآفرینی یا مهارت تخصصی رشته خود را به دست آورده باشد. برنامه ریزی این مسیر زمان زیادی را به خود اختصاص نمی دهد و می توان در طول ۳-۲ سال آن را به سرانجام رساند.

■ در امکان سنجی طرح بازنگری شود

متخصصان اقتصاد بازار دخالت های دولتی را فاقد اثر بخشی لازم می دانند و تنها کار دولت را ایجاد بستر برای رونق اقتصاد در زیر بخش های صنعت، کشاورزی و خدمات می دانند و استدلال می کنند تا به معنای واقعی شاخص های اقتصادی از قبیل رونق اقتصادی، بهبود شاخص های کسب و کار، نظام مالیاتی، نظام بانکی و تولید ناخالص داخلی افزایش نیابد، نمی توان با چنین طرح هایی اشتغال را بهبود بخشید و از تعداد روز افزون بیکاران کم کرد. این کارشناسان با بیان قانون بازده نزولی به عنوان یک اصل اقتصادی مهم، دلیل می آورند که هر واحد تولیدی و خدماتی به حد معینی از نیروهای کار نیاز دارد و افزایش غیر معقول تعداد نیروهای کار از یک آستانه به بعد، به کاهش بازده و بهره وری واحد منجر می شود. از طرف دیگر بیان مسئله جابه جایی کار به جای ایجاد کار توسط تشکل های کارگری نیز از مسائل بسیار با اهمیت است که به مرور زمان آسیب خود را به نمایش می گذارد. به نظر می رسد طرح های موجود دولت برای اشتغال زایی نشان دهنده عزم دولت برای ایجاد شغل است، اما باید کیفیت آن به طور دقیق بررسی و امکان سنجی شود.

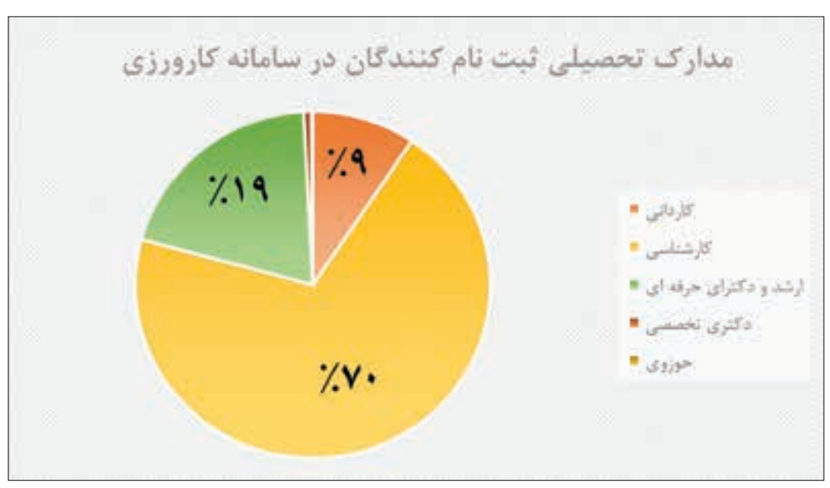

جدول متوسط [شماره ۶۹۱۸]

طراح جدول: مریم احمدی

افقی:
۱- اثری از ناصرخسرو- پیشکاران ۲- از انواع شعر- اصیل- فرکانس ۳- برهان- نظریه- نمایان ۴- اطوار- طبقه- نوعی پارچه لطیف ۵- بینش- بزرگی و ارجمندی- بخیه درشت- هوش و آگاهی- عمر ۶- موسس- توخالی- پرتو- معدنی ۷- تلخ- کماندو- درست و کامل- از سازهای زهی- تکیه بر پشتی ۸- دستپاچه- مسلک- کلمه تنبیه ۹- بالا پوش شب- ویزا- رهرو ۱۰- کمترین- از آثار کریمخان زند در شیراز- رسوا و بی آبرو ۱۱- خام- معلم

عمودی:
۱- فرمانده سپاه- ورطه ۲- مخترع تلفن- سحاب- از حروف مقطعه قرآن کریم ۳- متکدی- عهد شکن ۴- عمل- لقبی اشرافی در اروپا- نیستی ۵- زادگاه رازی- تخت- همه ۶- بانگ- نخست ۷- اشاره به دور- داروی تزریقی- نت استمرار ۸- عظمت- دام- بهره و نصیب ۹- اندام- مقبول ۱۰- یار مهربان است فقط حروفش در هم ریخته- مقصود ۱۱- طلایی- پیشکش ۱۲- واکسن- سنگ طلق ۱۳- تَن- روسیاه مطبخ- زراعت با باران ۱۴- سودای ناله- اجرت- می دهند و رسوا می کنند ۱۵- منزل- توان ۱۶- برهنه- خدنگ- حیوان باوفا ۱۷- روز- ساز تیره- سازمان جاسوسی شیطان بزرگ ۱۸- حقه- وارد ۱۹- چای خارجی- آب ویرانگر- از اقوام ایرانی ۲۰- برشته- خاموش

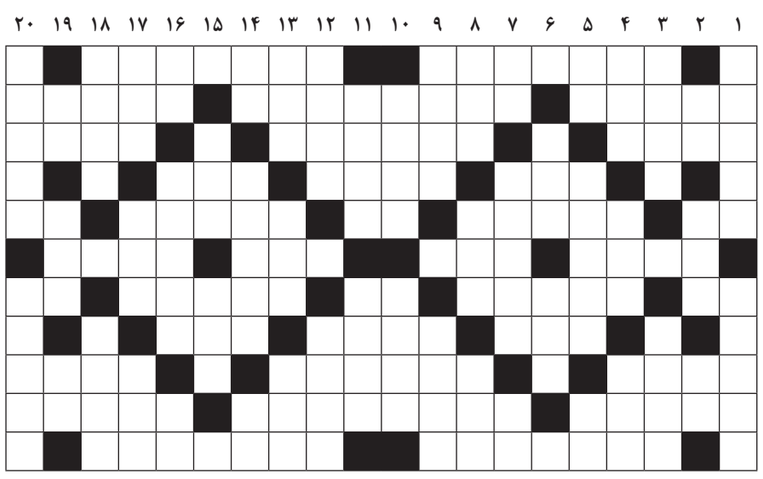

حل جدول شماره ۶۹۱۷

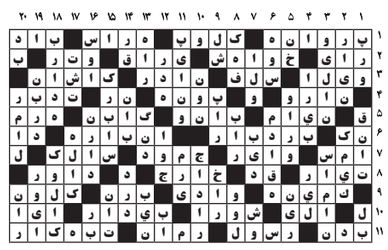

جدول سخت [شماره ۱۴۲]

طراح جدول: بیژن گورانی

افقی:
۱- زندان مسعود سعد سلمان- سرپوشیده- رمان مشهور احمد محمود، نویسنده معاصر ۲- آلبومی شنیدنی با آواز شهرام ناظری- کشور استعمار پیر- ورزشی مرکب از بسکتبال، هندبال و اسکیت ۳- حایل میان دو چیز- از شهرهای توریستی ایتالیا با دروازه های قرون وسطایی- بلندترین قله آلاسکا- ماه شاعرانه ۴- جانشین- جانوران رام نشده- خط القعر- آزرده ۵- گونه ها، اقسام- آسیاب دستی- نان خردشده در آبگوشت- رودخانه جیحون ۶- زیبا و دلپسند- حیله گر- لیف ظرفشویی ۷- رنگ کاهش درد و تسکین بیمار- واحد شمارش پل- برانگیختن- له شده ۸- چوبدستی بزرگ- سفیر- نتیجه و ثمره- کیفر ۹- نگاه خیره- فلزی نرم و چکش خوار- کشوری که با نیروی نظامی و اقتصادی، قدرت برتر شناخته شود- از محبت سر که ها... می شود ۱۰- سیاست نژادپرستی- رنگدانه گیاهی- قطع طریق ۱۱- این بنای آجری تنها اثر برجای مانده از توس قدیم است- بوته گل- آزاد.

عمودی: ۱- شوم- مسجد معروف کاشان ۲- این زمان- رشد کننده ۳- زمین آذری- پایتخت بلغارستان- دشنام دادن ۴- مأمور تقسیم آب در مزارع- ششمین خلیفه اموی ۵- فهرست غذای رستوران- روز جشن- دومین مهره گردن ۶- انبار گندم- برچسب قیمت ۷- یگانگی ۸- چراغ روشنی بخش- موسس سلسله مغول های ایران ۹- نوعی کارد نوک تیز- آن گونه ۱۰- پیشوندی معادل میلیون- فیلمی ساخته استیون اسپیلبرگ- شهر مدفن میرزاده عشقی ۱۱- سراپرده محبت اوست- بند چرمی- از فرماندهان سپاه کیخسرو کیانی ۱۲- اشاره- جانشینی ۱۳- پیام آوری- صادق و بی ریا ۱۴- عقیم و نازا ۱۵- رمانی نوشته سعید نفیسی- سختی کشیده ۱۶- قرقره کاغذ- تیر عمود بر عرشه کشتی- قسمتی از پا ۱۷- شجاع- بی سر و صدا ۱۸- پروردگار- بی ارزش- طلا ۱۹- مثنوی سروده اوحدی مراغه ای- پایین کوه ۲۰- تنقلات بی خاصیت- همسر حضرت یعقوب(ع).
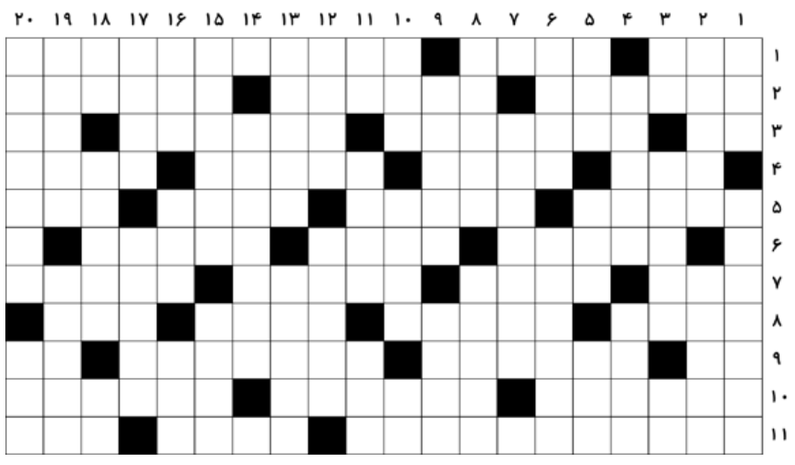
حل جدول شماره ۱۴۱